

Agenda:

8.30 Kaffe och mingel

9.00 Välkomna till årets RUS konferens

9.20 Växthusgasutsläppen från transporter på Gotland har minskat med minst 70 % jämfört med 2010 års nivå

Gotland har satt ett offensivt mål för utsläpp inom mobilitet på ön. Arbetet med omställningen inom mobilitet kräver en systemsyn och en insikt om att allt, från våra privata resor till de tyngre transporterna, hänger samman. Vad behöver vi för att det ska bli skillnad?

10.00 Kaffe och mingel

10.30 Det långsiktiga vattenarbetet i länet

Vattenläget är ansträngt i länet och mycket arbete sker för att hantera de kortsiktiga problemen som uppstår. Men hur jobbar vi långsiktigt i länet för att öka kvaliteten och kvantiteten i våra vattenresurser? Utgångspunkten för detta är den Regionala vattenförsörjningsplanen och Åtgärdsprogrammen för länet som båda är under revidering.

11.00 Partnerskap för innovation – lånad och delad styrka i en större geografi.

Vad är smart specialisering och hur bidrar det till ökad konkurrenskraft?

11.50 Avslutning och tack!

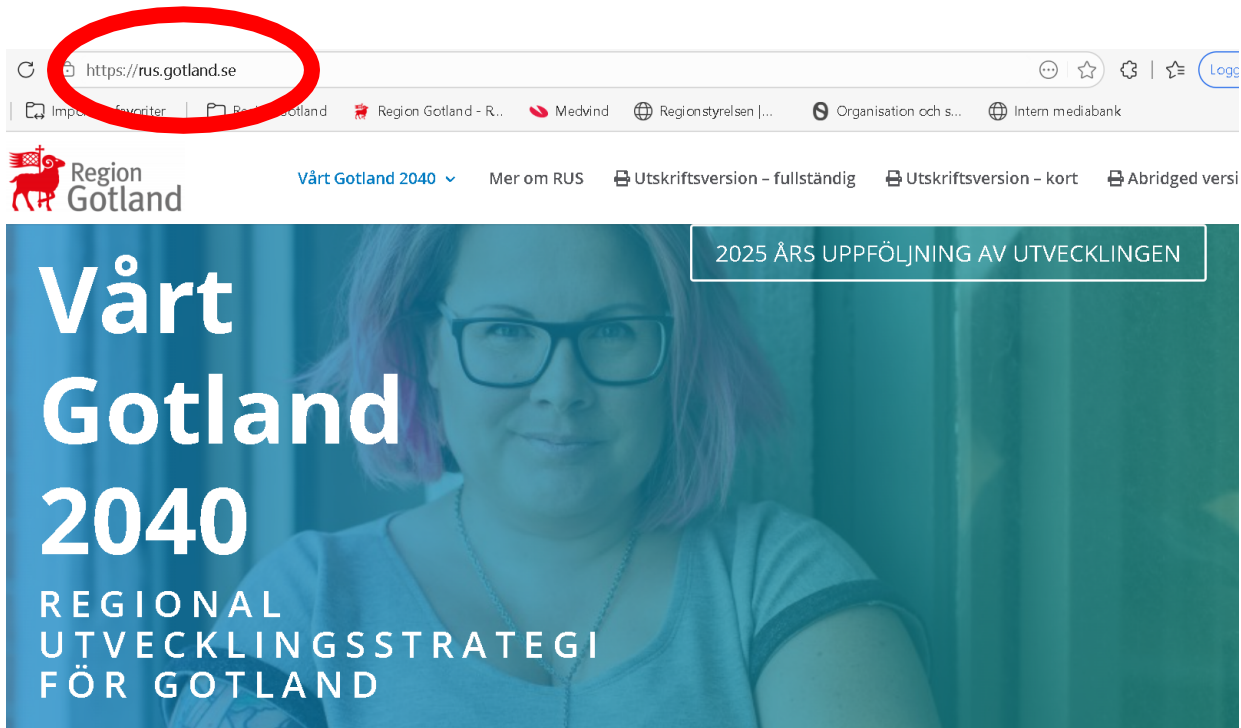
HUR GÅR DET FÖR GOTLAND?

UPPFÖLJNING AV DEN REGIONALA
UTVECKLINGSSTRATEGIN 2026

Vision och mål i "Vårt Gotland 2040"

https://rus.gotland.se

Region Gotland

Vårt Gotland 2040

Mer om RUS

Utskriftsversion – fullständig

Utskriftsversion – kort

Abrided versi

2025 ÅRS UPPFÖLJNING AV UTVECKLINGEN

Vårt Gotland 2040

REGIONAL
UTVECKLINGSSTRATEGI
FÖR GOTLAND

Växthusgasutsläppen från öns transporter ska minska

Petra Ahlman/Patrick Dahl, 3 juni 2026

Agenda

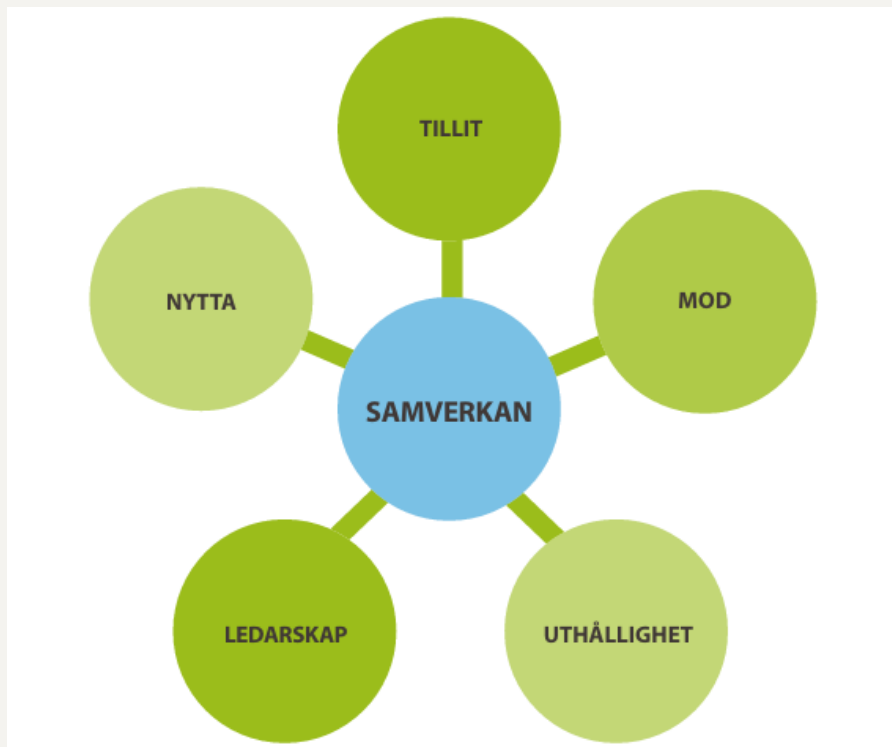
- Inflygning på temat mobilitet
- Vad gör Region Gotland – i rollen som lok och möjliggörare

Vad sker nationellt

Det här är målet till 2027

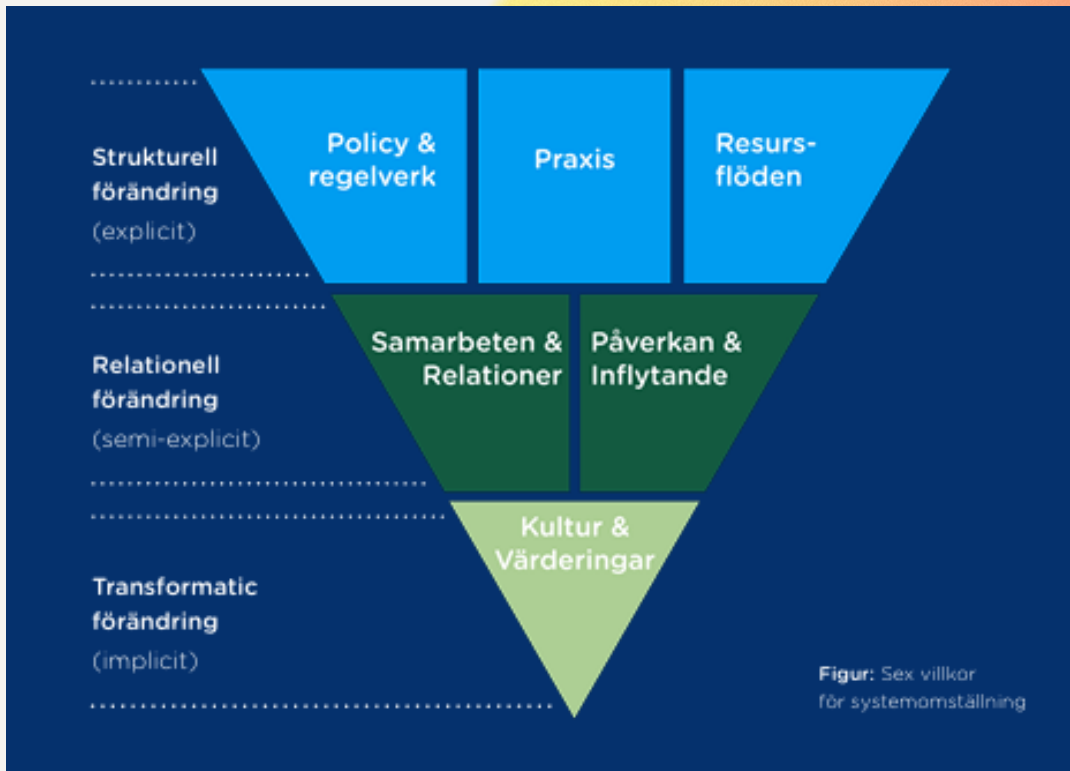
Växthusgasutsläppen från transporter på Gotland har minskat med minst 70 % jämfört med 2010 års nivå

Ingen äger ensam frågan

”Can we really change everything,
without changing anything?” Citat: en klok person

Teknik är bra, men inte allt

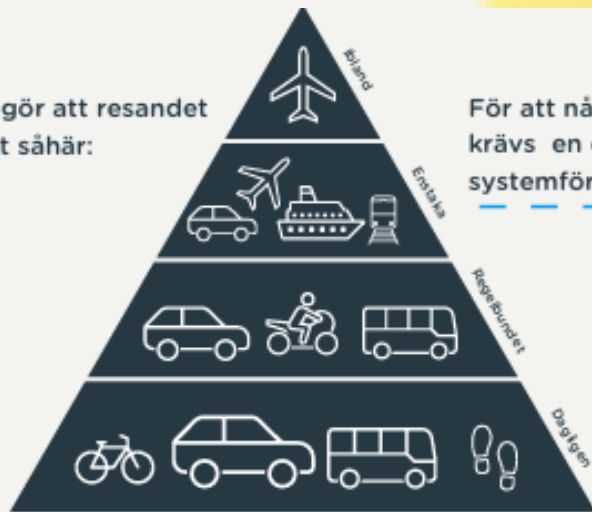

Hållbar mobilitet – ett systemtänk

1. Teknik, produkter och processer
2. Affärsmodeller (som en del av systeminnovation)
3. Infrastruktur och produktionssystem
4. Lagar och regler
5. Kultur och värderingar

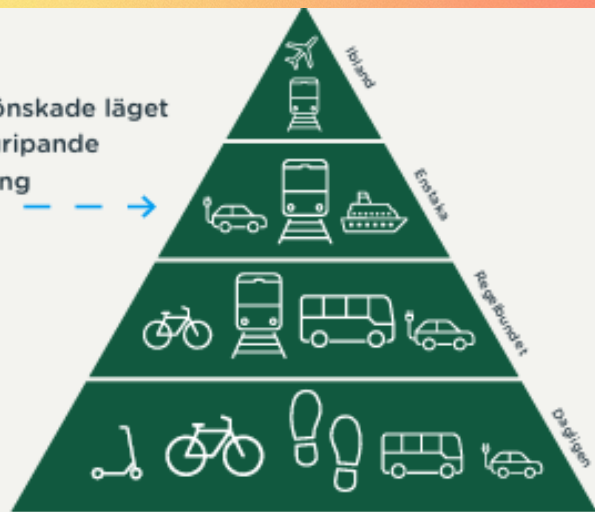
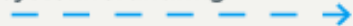
Systemet styr beteendet

Systemet gör att resandet idag ser ut såhär:

Nuläge

För att nå det önskade läget krävs en övergripande systemförändring

Önskat läge

Hur är då läget på Gotland?

Utsläppen minskar för lite från
2010

Personbilar dominerar utsläppen

Mest personbilar per capita

Sveriges äldsta fordonsflotta

Sveriges kortaste körsträcka

Kritiska vägval för Gotland

1. Det räcker inte med elektrifiering.
2. Turismen är avgörande.
3. Infra & beteende måste utvecklas samtidigt.
4. Styrande åtgärder behövs.
5. Samverkan är framgångsfaktorn.

Menti-fråga: Vilken del av systemet kan du påverka redan i morgon?

Mentimeter.com

Det långsiktiga vattenarbetet i länet

2026-06-03

Stefan Persson

Länsstyrelsen
Gotlands län

Regional vattenförsörjningsplan för Gotlands län

Foto: Muzphoto och Scandnav Bildbyrå.

Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Södra Östersjöns vattendistrikt

Delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist 2022–2027 Södra Östersjöns vattendistrikt

Miljökvalitetsmålen Gotland 2025

Miljömål

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giffri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Länsstyrelsen
Gotlands län

Regional vattenförsörjningsplan för Gotlands län

Regional Vattenförsörjningsplan för Gotlands län

Beslut

Länsstyrelsen i Gotlands län beslutar Regional vattenförsörjningsplan för Gotlands län.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Schelin Seidegård med vattenhandläggare Frida Eklund som föredragande. Ärendet har föredragits i Länsstyrelsens ledningsgrupp.

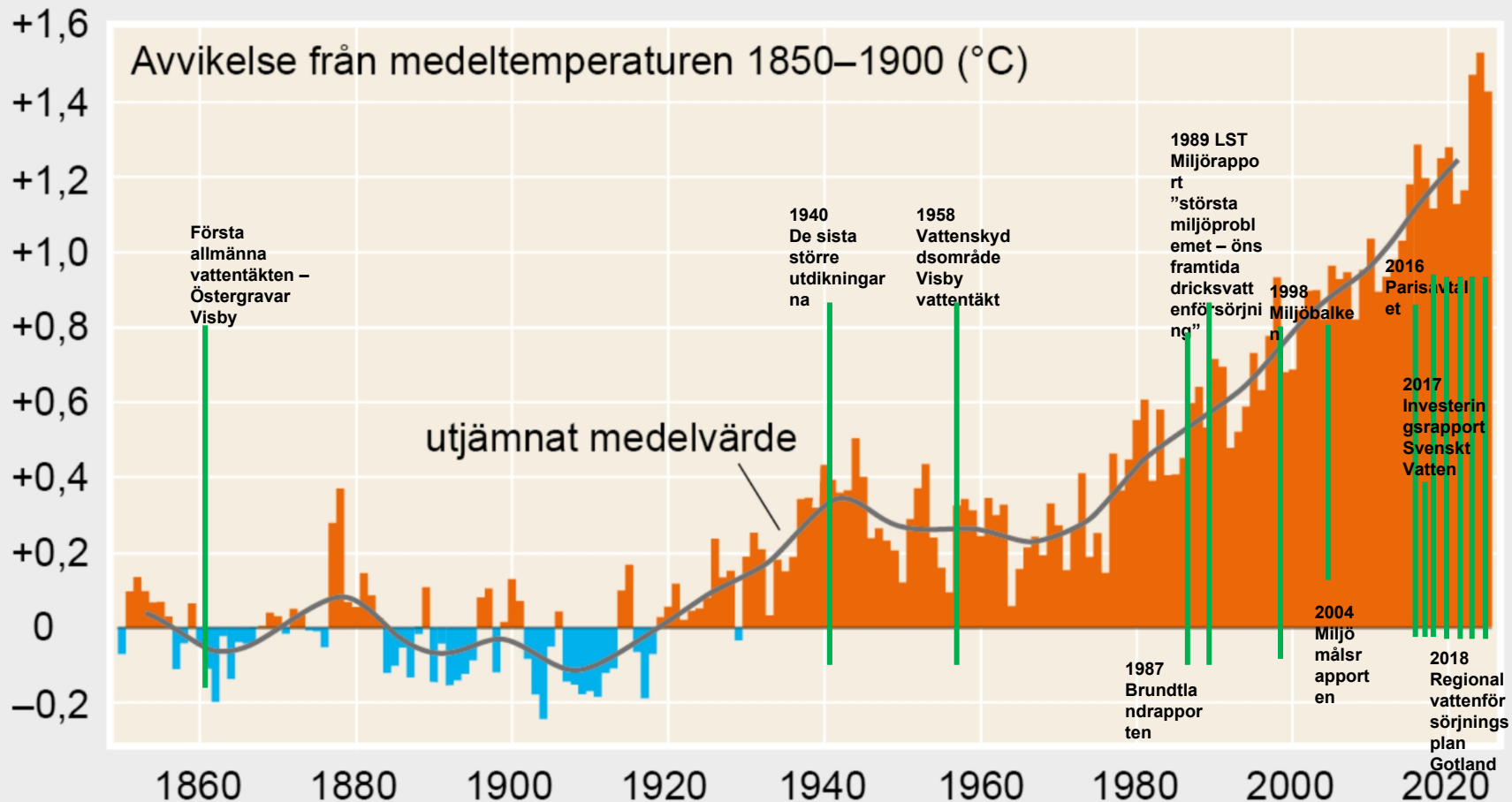

Cecilia Schelin Seidegård

Frida Eklund

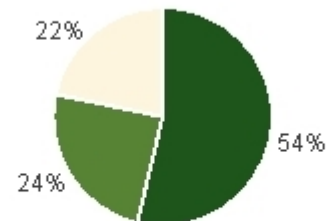
Global årsmedeltemperatur 1850–2025

Regional vattenförsörjningsplan

- Krav från HaV och vattenmyndigheten i deras åtgärdsprogram samt i handlingsplanen för klimatanpassning.
- Syfte:
 - Beskriva tillgängliga vattenresurser, risker, hot, bristområden, aktuella och framtida vattenbehov.
 - Prioritering av vattenresurser som är värdefulla för vattenförsörjningen i regionen.
 - Effekter av samhälls- och klimatförändringar.

Dricksvattenanvändning Gotland 2020

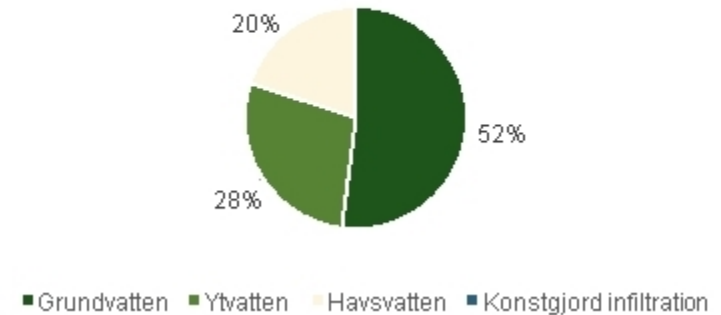
- Kommunalt vatten hushåll och jordbruk
- Enskilt vatten hushåll
- Enskilt vatten djurhållning

Innehåll i en RVFP

- Nuvarande vattenanvändning och framtida behov.
- Områden med risk för vattenbrist.
- Kartläggning av vattenresurser som är viktiga för dricksvattenförsörjningen i regionen.
- Bedömning av uttagsmöjlighet, kvalitet och tillgänglighet för vattenresurser.
- Översiktlig riskbedömning för regionens vattenförsörjning och de utpekade resurserna.
- Enskild vattenförsörjning.
- **Åtgärder som behöver vidtas för att säkra vattenförsörjningen och skydda viktiga vattenresurser.**

Kommunalt vattenuttag per typ av vatten

Roller och ansvar

- Länsstyrelsen:
 - Regionala vattenförsörjningsplaner
 - Klimatanpassning
 - Tillsyn vattenuttag och PBL
- Region Gotland:
 - Allmän vattenförsörjning
 - Samhällsplanering
 - Tillsyn dricksvattenanläggningar
- Enskilda fastighetsägare:
 - Den egna brunnen

Gotlands förutsättningar

- Sprickig berggrund
- Tunna jordlager
- Magasinsvolymen är ofta liten
- Få sjöar
- Spridd bebyggelse
- Stort bebyggelsetryck inom problemområden
- Ö-läge
- Högt antal soltimmar
- Lite nederbörd

Regionala vattenförsörjningsplanen 2018

- Allmänna vattenproduktionen år 2015 – 4,3 Mm³/år (varav 3,8 Mm³ för dricksvattenändamål)
- Prognos för 2045 – 5,7 Mm³/år
- Klimatprognoser
- Vattenbristutmaningar
- Åtgärdsbehov

75%

Länsstyrelsen
Gotlands län

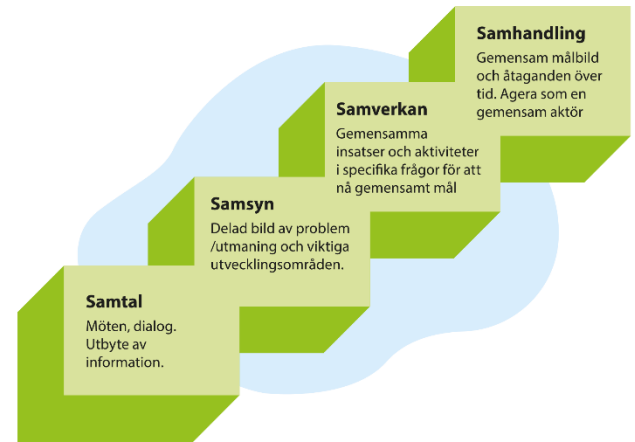
Genomförda eller pågående åtgärder

- Dricksvattenresurser redovisas i översiktsplanen
- Samhällsplanering som beaktar vattenresurser
- Nödvattenplan
- Tillstånd nya vattentäkter
- Tillstånd för kommunala täkter
- Minskad vattenbortledning berg- och grustäkter

Förslag på nya åtgärder

- Samverkan med aktörer i länet
- Samverkan med nationella myndigheter
- Nödvattenövningar
- Vatteneffektivisering för hushåll och företag
- Nyttjande av alternativt vatten
- Riskbedömning av tillrinningsområden till större vattentäkter
- Tillsyn av allmänna vattentjänster

Fokus i närtid

- Verka för åtgärder för mer dricksvatten och robust VA, projekt för investering i VA-infrastruktur
- Tillsyn och vägledning av underhåll samt rådgivning näringsliv och vattenförbrukare
- Utveckling av ledningsstöd och samverkan beredskap
- Involvering av nationella myndigheter
- Alternativa vattenkällor

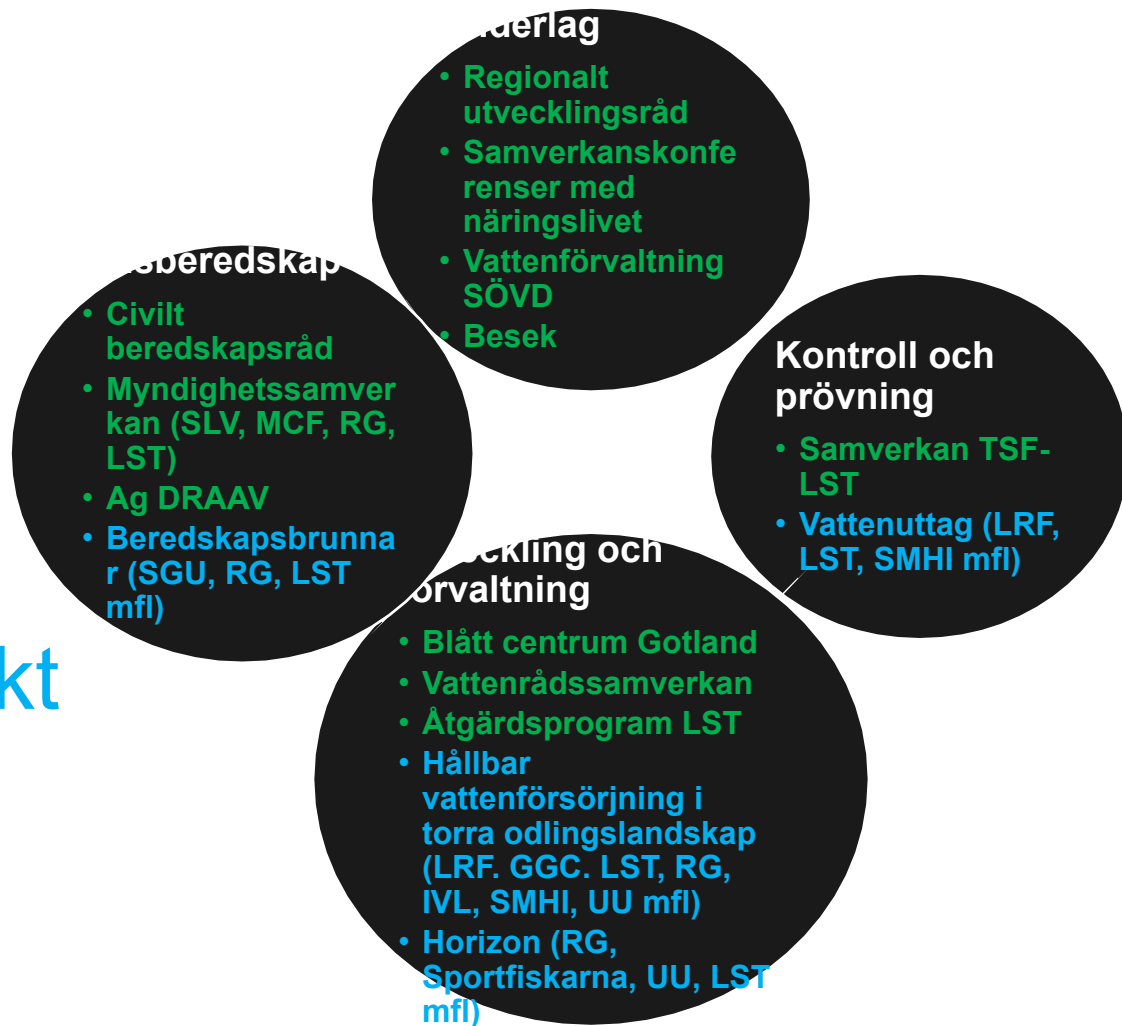
Program för **2027-2033** på remiss under hösten 2026

Länsstyrelsen
Gotlands län

Löpande samverkan i länet

Forum och projekt

Samexistens möjlig!

Länsstyrelsen
Gotlands län

Tack

Stefan Persson

Enhetschef vatten och miljö

Länsstyrelsen
Gotlands län

PARTNERSKAP INNOVATION
SMÅLAND | ÖLAND | GOTLAND

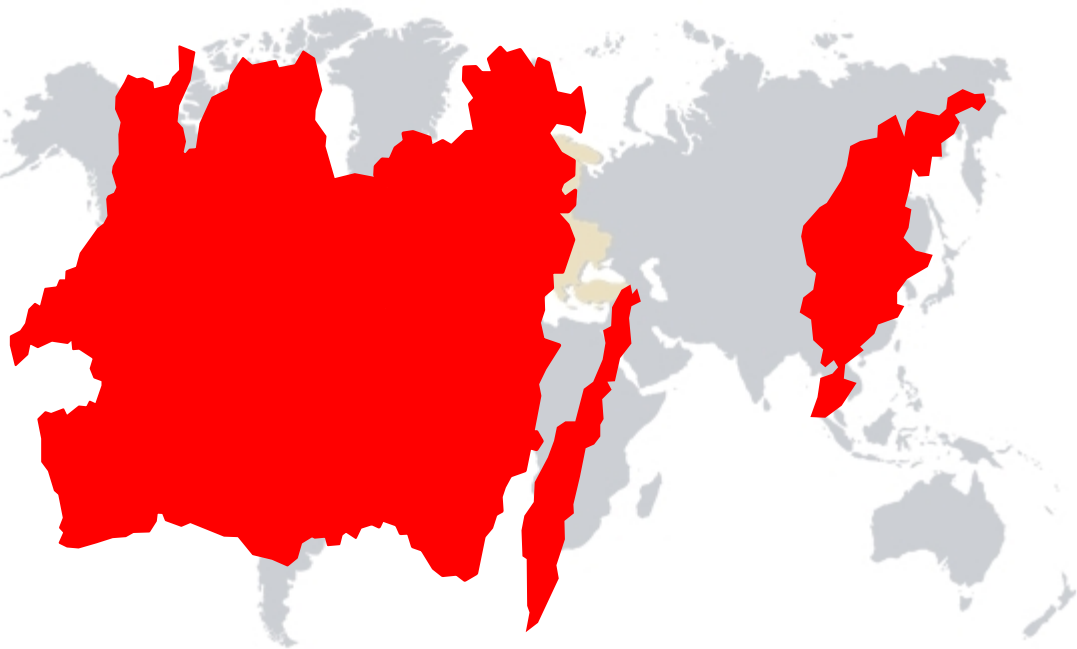

Medfinansieras av
Europeiska unionen

ETT SAMARBETE MELLAN REGION JÖNKÖPINGS LÄN | REGION KALMAR LÄN | REGION KRONOBERG | REGION GOTLAND

Världen i förändring

Vilka utmaningar har vi i en global kontext?

■ Globalt

- Globalisering
- Geopolitisk osäkerhet
- Automatisering
- Klimatförändringar
- Digital transformation
- Ny teknik

■ Europa

- Ökad konkurrens från Kina och USA
- Svag/långsam innovation & ekonomisk tillväxt
- Långsam utveckling - teknologi, digitalisering och AI
- Globala handelshinder, ökad protektionism
- Energiberoende till Ryssland
- Åldrande befolkning och låga födslootal

■ Småland, Öland & Gotland

- Lägre utbildningsnivå än genomsnittet
- Svag ekonomisk tillväxt och innovationsförmåga
- Kompetensförsörjningsproblem
- Åldrande befolkning och låga födslootal

Smart specialisering

– ett EU-verktyg för att stärka Smålands, Ölands och Gotlands konkurrenskraft

En strategisk innovationsmodell som används av EU för att främja platsbaserad innovation och ekonomisk tillväxt hos varje region inom unionen.

Modellen utgår från de unika styrkorna och potentialerna som finns inom varje regions geografiska område.

Varför använder sig EU av Smart specialisering?

- effektiv resursanvändning
- ökad konkurrenskraft
- minskade regionala skillnader
- främja innovation och hållbar utveckling

EU bidrar i denna programperiod med 400 miljoner svenska kronor till regioner som arbetar med smart specialisering.

En starkare roll i Europa

INTERNATIONALISERING

Öppnar dörrar till europeiska kluster, partnerskap och värdekedjor, vilket stärker regionernas internationella samarbete och position.

EU-FINANSIERING

Stärkt förmåga att attrahera och använda EU-medel ökar regionernas konkurrenskraft och utvecklingskraft.

SAMVERKAN & NÄTVERK

Ökat samarbete mellan regioner och aktörer stärker lärande, innovation och tillväxt.

Starkare regional
innovations-
och
utvecklingsk
raft

Regioner – strukturförändrade arbetssätt

Samarbetet ska kraftsamla finansiering och resurser till gemensamma insatser för innovation i Småland, på Öland och Gotland.

Detta ställer krav på att regionernas organisationer samordnar och bygger upp nya gemensamma strukturer.

Effektiv resursanvändning:

- Samordning av politiska beslutsprocesser.
- Nya arbetssätt för beredning av gemensamma insatser och projekt.
- Samordna gemensamma tjänstemannaresurser för effektiv utövning.

Fyra regioner samverkar för framtiden

Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Gotland samarbetar för att öka innovationsförmåga och konkurrenskraft hos små och medelstora företag i Småland, Öland och Gotland.

**Region
Jönköping**

**Region
Kalmar**

**Region
Gotland**

**Region
Kronoberg**

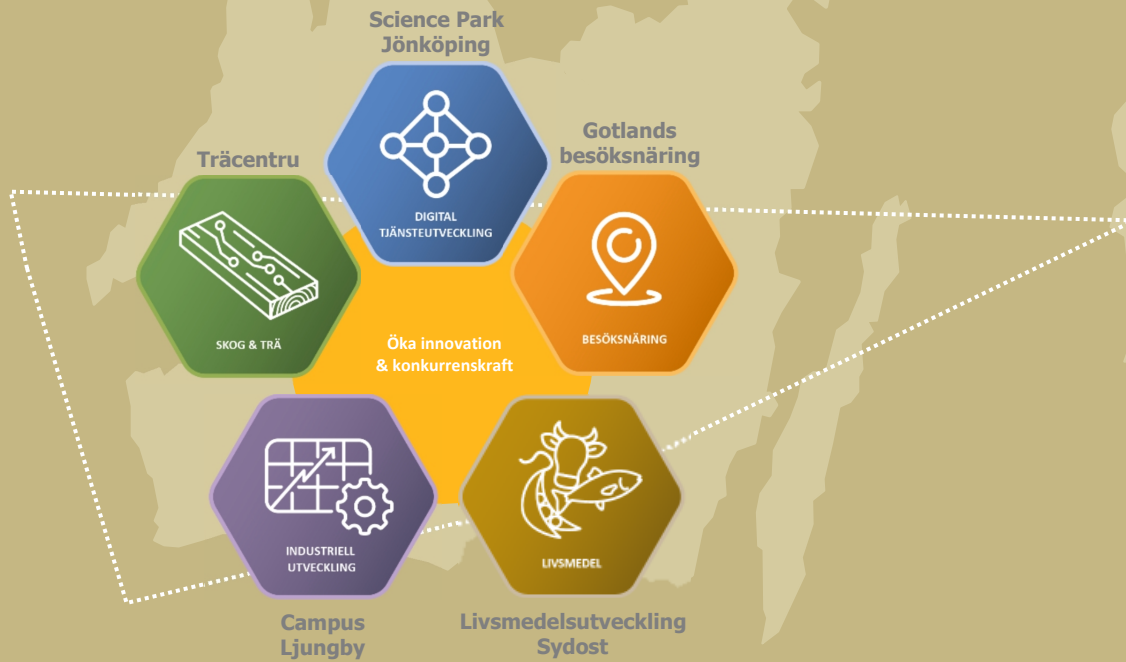
Gemensamma utmaningar

- Öka utbildningsnivån
- Öka innovationsförmågan
- Öka konkurrenskraft och tillväxt
- Ställa om för ökad hållbarhet
- Öka takten i digital transformation
- Kompetensomställning

Varför samverka

- Låna storlek och dra nytta av varandras styrkor
- Mobilisera resurser, kompetens och finansiering
- Insatser oberoende av länsgränser
- Villkor för ekonomiska medel från EU
- Korså kompetenser och kunskapsområden

Fem gemensamma kunskapsområden & samordningsaktörer

Fem gemensamma utvecklingsagendor

Riktar innovation till områden med stor potential att utveckla regionernas näringsliv och konkurrenskraft.

Lärdomar & erfarenheter från två kunskapsområden

Utvecklingsagenda | Besöksnäring

Den här utvecklingsagendan beskriver de utmaningar som står för oss på Gotland och Småland som besöksnäring och turism. Den innehåller också idéer om hur vi kan lösa dessa utmaningar tillsammans.

Vision
Småland, Öland och Gotland är en förelärd för innovativa, ekologiska och digitala besöksnäringar som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt besöksnäring. Turismens framtida utmaningar är en hållbar framtid.

Nuläge
Turismens utmaningar i Småland, Öland och Gotland är stora och komplexa. De är till exempel, utmaningar som att attrahera mer besökare, utveckla nya produkter och tjänster, stärka samarbetet mellan aktörer och förbättra utbudet. Detta innebär också att utveckla nya produkter och tjänster som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt besöksnäring. Utmaningar som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt besöksnäring.

Utmaningar	Möjligheter	Utmaningar
Att attrahera mer besökare	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer
Att förbättra utbudet	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer
Att attrahera mer besökare	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer

Målbilder
- Ett Småland, Öland och Gotland som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt besöksnäring. Utmaningar som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt besöksnäring.

Fokusområden
- Att attrahera mer besökare
- Att utveckla nya produkter och tjänster
- Att stärka samarbetet mellan aktörer

SMÅLAND | ÖLAND | GOTLAND

Utvecklingsagenda | Livsmedel

Den här utvecklingsagendan beskriver de utmaningar som står för oss på Gotland och Småland som livsmedelsproduktion och konsumtion. Den innehåller också idéer om hur vi kan lösa dessa utmaningar tillsammans.

Maten som innovationskraft - från riskfaktorer till friskfaktorer

Vision
Tillsammans på Gotland, Öland och Småland är vi ett starkt och attraktivt livsmedelsområde för världsledande ekologiska, ekologiska och digitala livsmedel.

Nuläge
Livsmedelsproduktionen i Småland, Öland och Gotland är till exempel, utmaningar som att attrahera mer besökare, utveckla nya produkter och tjänster, stärka samarbetet mellan aktörer och förbättra utbudet. Detta innebär också att utveckla nya produkter och tjänster som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt livsmedelsområde. Utmaningar som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt livsmedelsområde.

Utmaningar	Möjligheter	Utmaningar
Att attrahera mer besökare	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer
Att förbättra utbudet	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer
Att attrahera mer besökare	Att utveckla nya produkter och tjänster	Att stärka samarbetet mellan aktörer

Målbilder
- Ett Småland, Öland och Gotland som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt livsmedelsområde. Utmaningar som tilltalar alla och skapar ett starkt och attraktivt livsmedelsområde.

Fokusområden
- Att attrahera mer besökare
- Att utveckla nya produkter och tjänster
- Att stärka samarbetet mellan aktörer

SMÅLAND | ÖLAND | GOTLAND

Vad händer nu?

- Gemensamma utvecklingsagendor
- Insatser och projekt
- Nya gränsöverskridande partnerskap och strukturer
- Stärker kapacitet för innovation, omställning och samverkan - *ett innovationsekosystem*
- Förbättrar långsiktigt företagens tillgång till kompetens, nätverk och innovationsstöd

En diskussions- och tankeövning i smart specialisering

- Vilken av dessa utmaningar kring transportutsläpp och vatten, som vi hört om här idag, skulle vi kunna lösa bättre om vi arbetade mer tillsammans över bransch- och sektorsgränser? Vilka aktörer behöver vara med i den diskussionen?
- Prata med varandra vid borden. Sitter alla redan vid ert bord som ni skulle vilja ha med i en sån gemensam diskussion eller borde även helt andra branscher och sektorer vara med?